

Tờ Thông Tin Bệnh Truyền Nhiễm**Bệnh viêm màng não cầu khuẩn**

Viêm màng não cầu khuẩn là bệnh do vi khuẩn gây ra và có thể dẫn tới bệnh trầm trọng. Bệnh này ít khi thấy xảy ra ở tiểu bang NSW và nếu có thường xảy ra vào mùa Đông và Xuân hơn. Trẻ sơ sinh, trẻ em, thiếu niên và thanh niên dễ có nguy cơ bị mắc bệnh này nhất. Chữa trị sớm là yếu tố then chốt đối với bệnh này.

Lần Cập Nhật Chốt: Ngày 17 tháng Giêng năm 2008

Bệnh viêm màng não cầu khuẩn là gì?

- Bệnh viêm màng não cầu khuẩn là bệnh trầm trọng, thường gây ra bệnh viêm màng não (viêm lớp màng bao quanh não bộ và cột sống) và/hay nhiễm trùng huyết (máu nhiễm độc chất). Những dạng hiếm của bệnh này gồm có viêm khớp nhiễm khuẩn (nhiễm trùng khớp), viêm phổi (nhiễm trùng phổi) và viêm kết mạc (sưng mí mắt và lớp ngoài của mắt).
- Người bệnh viêm màng não cầu khuẩn có thể lâm bệnh nặng rất nhanh. Có từ năm đến mười phần trăm người bệnh viêm màng não cầu khuẩn bị tử vong, dù được chữa trị cấp tốc.
- Trong những năm gần đây, bệnh này ít xảy ra hơn và ngày nay mỗi năm chỉ có chừng 100 đến 130 ca bệnh xảy ra ở tiểu bang NSW. Mùa Đông và Xuân là hai mùa dễ xảy ra bệnh viêm màng não cầu khuẩn nhất.
- Nguyên nhân gây ra bệnh viêm màng não cầu khuẩn là do bị nhiễm khuẩn cầu màng não. Các khuẩn cầu này được chia ra thành một vài nhóm huyết thanh. Ở NSW, nhóm huyết thanh B là nhóm thường thấy nhất và hiện nay không có thuốc chủng công hiệu đối với nhóm huyết thanh này ở NSW. So với nhóm huyết thanh B, bệnh do nhóm huyết thanh C gây ra rất hiếm thấy ở NSW, đặc biệt kể từ lúc thuốc chủng bệnh viêm màng não cầu khuẩn C ra đời.
- Có từ 5 đến 25 phần trăm người có cầu khuẩn màng não ở sâu trong mũi và cổ họng mà không bị bệnh hoặc có triệu chứng chi hết.

Bệnh có những triệu chứng gì?

- Những triệu chứng của bệnh viêm màng não cầu khuẩn không có gì điển hình và có thể gồm đột nhiên bị sốt, nhức đầu, cổ bị cứng, đau khớp, nổi ban đốm đỏ-tím hoặc bị bầm, không ưa ánh sáng chói, buồn nôn và ói.

- Những triệu chứng này có thể không xuất hiện cùng một lúc.
- Những triệu chứng bệnh ở trẻ em có thể ít đặc biệt hơn, chẳng hạn như hay quấy, khó đánh thức, khóc the thé và bỏ ăn.
- Mẩn đỏ bệnh viêm màng não cầu khuẩn đặc thù không tan biến khi ấn nhẹ lên da. Không phải tất cả người bệnh viêm màng não cầu khuẩn đều nổi ban hoặc bệnh nhân có thể bị nổi ban trễ.
- Đôi khi những triệu chứng đặc trưng có thể xảy ra sau những triệu chứng thông thường hơn, trong đó có đau căng chân, tay lạnh và nước da khác thường.
- Đôi khi bệnh viêm màng não cầu khuẩn có thể xảy ra tiếp theo những bệnh về đường hô hấp khác.
- Người có những triệu chứng của bệnh viêm màng não cầu khuẩn nên đi gặp bác sĩ gấp, đặc biệt nếu bị sốt không thuyên giảm, khó chịu, ngầy ngật hay cảm thấy bực nhược, hoặc đứa trẻ không chịu ăn như bình thường.

Bệnh lây lan bằng cách nào?

- Cầu khuẩn màng não không dễ lây lan từ người này sang người khác và loại vi khuẩn này không tồn tại bên ngoài cơ thể con người.
- Vi khuẩn bệnh lây lan bằng những chất dịch tiết ra ở sâu trong mũi và cổ họng. Nói chung việc lây lan này cần phải có sự tiếp xúc gần gũi và kéo dài với người hoàn toàn khỏe mạnh nhưng có vi khuẩn. Ví dụ của trường hợp 'tiếp xúc gần gũi và kéo dài' là sống cùng một nhà hoặc hôn hít thân mật (hôn thật lâu)
- Cầu khuẩn màng não không dễ lây lan bằng thức uống, thức ăn hoặc thuốc lá.

Ai dễ có nguy cơ bị mắc bệnh này?

Mặc dù ai cũng có thể bị mắc bệnh này, tuy nhiên những thành phần dưới đây dễ có nguy cơ mắc bệnh hơn:

- những người chung đụng với người bệnh viêm màng não cầu khuẩn sống cùng một nhà
- Trẻ sơ sinh, trẻ em, thiếu niên và thanh niên
- người hít nhằm khói thuốc và người tiếp xúc với người hút thuốc
- người hôn hít thân mật (áp miệng lâu) với nhiều người bạn đời khác nhau
- người gần đây đã bị bệnh siêu vi với phần trên của đường hô hấp
- người đi du lịch đến những nước có tỉ lệ mắc bệnh viêm màng não cầu khuẩn cao
- người có lá lách không còn hoạt động hoặc người mắc những bệnh tật hiếm hoi nhất định.

Người chỉ tiếp xúc đôi chút với người bệnh viêm màng não cầu khuẩn khó có thể dễ bị bệnh này. Nhân viên y tế không dễ có nguy cơ bị bệnh này trừ khi họ tiếp xúc trực tiếp với những chất dịch tiết ra từ trong mũi-họng người bệnh (thí dụ như thực hiện phương pháp hồi sinh miệng-áp-miệng hoặc luồn ống vào khí quản mà không đeo/mang khẩu trang).

Cách ngừa bệnh?

Bỏ thuốc lá sẽ giúp giảm thiểu nguy cơ làm lây lan vi khuẩn gây bệnh. Không hút thuốc trong xe và trong nhà.

Hiện nay có hai loại thuốc chủng.

- *Thuốc chủng viêm màng não cầu khuẩn C kết hợp* ngừa bệnh viêm màng não cầu khuẩn nhóm C. Tất cả trẻ em một tuổi nên được chủng ngừa (trong khuôn khổ của chương trình chủng ngừa miễn phí) và cả người đã bị bệnh viêm màng não cầu khuẩn cũng vậy.
- *Thuốc chủng viêm màng não cầu khuẩn 'polysaccharide'* ngừa bệnh viêm màng não cầu khuẩn nhóm A, C, Y và W135. Người đi du lịch đến những nước đang có dịch viêm màng não cầu khuẩn (thí dụ như vùng tiểu lục địa Sahara Phi Châu và người đi hành hương đến thánh địa Mecca ở Ả Rập Saudi).

Nhân viên làm việc tại phòng thí nghiệm phải tiếp xúc với cầu khuẩn màng não và người có lá lách không còn hoạt động và những bệnh tật nhất định khác nên được chủng ngừa cả hai loại thuốc chủng này.

Do bởi hai loại thuốc chủng này không ngừa được bệnh viêm màng não nhóm B thường xảy ra hơn, người đã được chủng ngừa vẫn cần phải cảnh giác đối với những triệu chứng và dấu hiệu của bệnh viêm màng não cầu khuẩn.

Bệnh được chẩn đoán bằng cách nào?

Bệnh này được chẩn đoán dựa theo bệnh sử và việc khám bệnh. Đôi khi bác sĩ khó định bệnh trong những thời kỳ đầu của bệnh. Việc xác định bệnh này gồm thử máu, xét nghiệm dịch não-tủy hay mẫu da. Thời gian cần thiết để có kết quả xét nghiệm có thể khác nhau tùy ca bệnh và tùy những xét nghiệm cần phải thực hiện.

Bệnh được chữa trị như thế nào?

Người bị bệnh viêm màng não cầu khuẩn cần phải được chữa trị gấp bằng thuốc kháng sinh và thông thường việc điều trị được khởi sự trước khi việc chẩn đoán được xác định bằng các xét nghiệm.

Hệ thống y tế công cộng đối phó với bệnh này như thế nào?

Bệnh viện và phòng thí nghiệm sẽ thông báo về những trường hợp bệnh viêm màng não cầu khuẩn cho Ban Y Tế Công Cộng địa phương biết. Nhân viên Ban Y Tế Công Cộng sẽ hợp tác với bác sĩ liên hệ, bệnh nhân hoặc gia đình bệnh nhân để xác định những người đã chung đụng với người bệnh (tùy theo thời gian và cách thức họ chung đụng với người bệnh như thế nào, những người này được gọi là người đã tiếp xúc với bệnh). Người đã tiếp xúc với bệnh được cung cấp thông tin về bệnh viêm màng não cầu khuẩn. Một nhóm ít người đã tiếp xúc gần gũi hơn với bệnh sẽ được xác định cẩn thận và sẽ được cho uống thuốc kháng sinh tiêu diệt bởi lẽ đa phần họ là những người rất có thể đã mang vi khuẩn bệnh. Thuốc kháng sinh này tiêu diệt vi khuẩn trong họng và ngăn chặn vi khuẩn lây lan sang người khác. Thuốc kháng sinh tiêu diệt khác với thuốc kháng sinh dùng để trị bệnh này và người được cho uống thuốc kháng sinh tiêu diệt vẫn có chút đỉnh nguy cơ thể bị mắc bệnh này. Do đó, *tất cả* người đã tiếp xúc với bệnh cần để ý đến những triệu chứng bệnh viêm màng não cầu khuẩn và nên đi khám bác sĩ gấp nếu có những triệu chứng này.

Muốn biết thêm thông tin - Ban Y Tế Công Cộng Tiểu Bang NSW

Muốn biết thêm thông tin, xin tiếp xúc với bác sĩ, ban y tế công cộng địa phương hay trung tâm y tế cộng đồng - xem dưới tiêu đề *NSW Government (Chính Phủ NSW)* ở phần trước quyển White Pages (Niên Giám Điện Thoại trắng).

Khu Vực Thành Thị	Địa Điểm	Số Điện Thoại	Vùng Nông Thôn	Địa Điểm	Số Điện Thoại
Northern Sydney/Central Coast	Hornsby	02 9477 9400	Greater Southern	Goulburn	02 4824 1837
	Gosford	02 4349 4845		Albury	02 6080 8900
South Eastern Sydney/Illawarra	Randwick	02 9382 8333	Greater Western	Broken Hill	08 8080 1499
	Wollongong	02 4221 6700		Dubbo	02 6841 5569
Sydney South West	Camperdown	02 9515 9420		Bathurst	02 6339 5601
Sydney West	Penrith	02 4734 2022	Hunter/New England	Newcastle	02 4924 6477
	Parramatta	02 9840 3603		Tamworth	02 6767 8630
Justice Health Service	Matraville	02 9311 2707	North Coast	Port Macquarie	02 6588 2750
NSW Department of Health	Nth Sydney	02 9391 9000		Lismore	02 6620 7500
NSW Health: www.health.nsw.gov.au					

Xem chi tiết đầy đủ về Ban Y Tế Công Cộng tại www.health.nsw.gov.au/publichealth/infectious/plus.asp